

Zaak T-89/96

British Steel plc
tegen

Commissie van de Europese Gemeenschappen

„EGKS — Beroep tot nietigverklaring — Ontvankelijkheid — Staatssteun —
Individuele beschikking waarbij toekenning van staatssteun aan
staalonderneming wordt goedgekeurd — Rechtsgrondslag — Artikelen 4, sub c,
en 95, eerste alinea, van Verdrag — Tegenprestaties voor toekenning van
overheidssteun — Geen capaciteitsvermindering — Non-discriminatiebeginsel —
Schending van wezenlijke vormvoorschriften”

Arrest van het Gerecht (Vierde kamer — uitgebreid) van 7 juli 1999 II-2094

Samenvatting van het arrest

1. *Beroep tot nietigverklaring — Termijnen — Aanvang — Datum van kennisneming van handeling — Subsidiar — Datum van openbaarmaking (EGKS-Verdrag, art. 33, derde alinea)*

II - 2089

2. EGKS — Steun aan ijzer- en staalindustrie — Goedkeuring door Commissie — Algemene en individuele beschikkingen — Vaststelling van individuele beschikkingen ter goedkeuring van steunmaatregelen die niet behoren tot vormen van steunverlening die bij algemene beschikking zijn goedgekeurd — Bevoegdheid
(EGKS-Verdrag, art. 4, sub c, en 95; algemene beschikking nr. 3855/91)
3. EGKS — Steun aan ijzer- en staalindustrie — Goedkeuring door Commissie — Voorwaarden — Verplichting voor Commissie om capaciteitsverminderingen op te leggen — Geen — Inaanmerkingneming van overwegingen van politieke, economische en sociale aard
(EGKS-Verdrag, art. 95)
4. EGKS — Steun aan ijzer- en staalindustrie — Goedkeuring door Commissie — Voorwaarden — Afweging van doelstellingen van Verdrag — Discretionaire bevoegdheid van Commissie — Rechterlijke toetsing — Grenzen
(EGKS-Verdrag, art. 3, 4, sub c, en 95)
5. EGKS — Steun aan ijzer- en staalindustrie — Toekenning van steun die niet vooraf is aangemeld — Latere beschikking van Commissie waarbij steun verenigbaar met gemeenschappelijke markt wordt verklaard — Wettigheid — Beroep bij nationale rechterlijke instanties
(EGKS-Verdrag, art. 4, sub c, en 95)
6. Handelingen van de instellingen — Motivering — Verplichting — Draagwijdte — EGKS-beschikking
(EGKS-Verdrag, art. 1, 15 en 33, tweede alinea)
7. EGKS — Steun aan ijzer- en staalindustrie — Goedkeuring door Commissie — Procedure — Raadpleging van Raadgevend Comité — Doel
(EGKS-Verdrag, art. 18, 19 en 95)

1. Bij gebreke van openbaarmaking of kennisgeving ligt het op de weg van degene die kennis krijgt van het bestaan van een hem betreffende handeling, om binnen een redelijke termijn om de volledige tekst ervan te verzoeken; dit neemt echter niet weg dat de beroepstermijn pas ingaat op de dag waarop de betroffene derde kennis krijgt van de exacte inhoud en van de motivering van de betrokken handeling, zodat hij met vrucht van zijn beroepsrecht gebruik kan maken.

riem voor het ingaan van de beroepstermijn subsidiair ten opzichte van de criteria van openbaarmaking of kennisgeving van de handeling.

2. De vijfde communautaire staalsteun-code vormt enkel een uitputtend en bindend juridisch kader voor de erin genoemde vormen van steunverlening die verenigbaar worden geacht met het EGKS-Verdrag. Op dit gebied voert die code een algemene regeling in, die moet verzekeren dat alle steunmaatregelen die onder de erin omschreven vrijge-

De datum waarop van de handeling kennis is genomen, is echter als crite-

stelde vormen van steunverlening vallen, in het kader van één en dezelfde procedure op gelijke wijze worden behandeld. De Commissie is dus uitsluitend aan deze regeling gebonden, wanneer zij in genoemde code bedoelde steunmaatregelen toetst op hun verenigbaarheid met het Verdrag. Zij kan dergelijke steunmaatregelen dus niet in strijd met de algemene voorschriften van de code goedkeuren bij een individuele beschikking.

volg, een onaanvaardbare concurrentievervalsing wordt vermeden. In de gevallen waarin de Commissie meent, dat een capaciteitsvermindering onmogelijk is dan wel niet de meest geschikte oplossing is om de nagestreefde doelstellingen te bereiken, kan zij altijd andere tegenprestaties verlangen, te weten productie- en afzetbeperkingen, wanneer deze ertoe bijdragen, dat het effect van de steun op de mededinging tot een minimum wordt beperkt.

Omgekeerd kan voor steunmaatregelen die niet behoren tot de vormen van steunverlening die ingevolge de bepalingen van de code van het steunverbod zijn vrijgesteld, een individuele uitzondering op dit verbod worden gemaakt, indien de Commissie in het kader van de uitoefening van de haar krachtens artikel 95 van genoemd verdrag toekomende discretionaire bevoegdheid van mening is, dat die maatregelen noodzakelijk zijn ter verwezenlijking van de doelstellingen van het Verdrag. De steuncode kan immers niet ten doel hebben, een verbod te stellen op steunmaatregelen die niet behoren tot de categorieën van steunverlening die in die code uitputtend worden opgesomd.

De beoordeling door de Commissie kan niet uitsluitend op basis van economische criteria worden getoetst. De Commissie mag bij de uitoefening van de haar krachtens artikel 95 EGKS-Verdrag toekomende discretionaire bevoegdheid rekening houden met een grote verscheidenheid aan politieke, economische of sociale overwegingen.

3. Er is geen voorschrift of algemeen beginsel van gemeenschapsrecht dat de Commissie verplicht, als voorwaarde voor de toekenning van staatssteun op EGKS-gebied capaciteitsverminderingen op te leggen. De enige verplichting die de Commissie in dit verband heeft, is dat zij tegenprestaties moet verlangen die ertoe bijdragen, dat de mededingingsbeperkende gevolgen van de steun worden beperkt en, bijge-

4. Artikel 4, sub c, EGKS-Verdrag verbiedt in beginsel staatssteun, voor zover hierdoor de verwezenlijking van de in het Verdrag omschreven essentiële doelstellingen van de Gemeenschap, in het bijzonder de invoering van een stelsel van vrije mededinging, in gevaar kan worden gebracht.

Deze bepaling staat evenwel niet eraan in de weg, dat de Commissie bij wijze van uitzondering, teneinde aan onvoorzienne omstandigheden het hoofd te bieden, op de grondslag van artikel 95, eerste en tweede alinea, van genoemd verdrag door de lidstaten voorgenomen en met de doelstellingen van het Verdrag verenigbare steunmaatregelen

goedkeurt. De Commissie is bevoegd alle maatregelen te nemen die nodig zijn om de doelstellingen van het Verdrag te bereiken, en, bijgevolg, om volgens de in deze bepaling voorgeschreven procedure haar goedkeuring te hechten aan steunmaatregelen die haar ter verwezenlijking van die doelstellingen noodzakelijk lijken. Aan de noodzakelijkheidsvoorwaarde is met name voldaan, wanneer de betrokken sector wordt geconfronteerd met een uitzonderlijke crisissituatie. In het kader van de toepassing van het Verdrag in crisistijd bestaat er een nauw verband tussen de toekenning van steun aan de ijzer- en staalindustrie en de van deze industrie verlangde herstructureringsinspanningen. In het kader van deze toepassing is het aan de Commissie om te beoordelen, of de steun die bedoeld is om de herstructureringsmaatregelen mogelijk te maken, zich verdraagt met de fundamentele beginselen van het Verdrag. Op dit gebied dient de wettigheidstoetsing beperkt te blijven tot het onderzoek, of de Commissie de aan haar beoordelingsvrijheid inherente grenzen niet heeft overschreden door een vertekening of een kennelijk onjuiste beoordeling van de feiten of door misbruik van bevoegdheid of procedure.

Gelet op de diversiteit van de in het Verdrag genoemde doelstellingen, heeft de Commissie tot taak, die verschillende doelstellingen voortdurend met elkaar in overeenstemming te brengen, door gebruik te maken van haar discretionaire bevoegdheid teneinde recht te doen aan het gemeenschappelijk belang. Wanneer de Commissie eventuele tegenstrijdigheden tussen de in artikel 3 van het Verdrag omschreven

doelstellingen — afzonderlijk beschouwd — ontdekt, behoort zij aan één van die doelstellingen voorrang te verlenen, wanneer haar dat geboden voorkomt in verband met de economische feiten of omstandigheden met het oog waarop zij haar beschikking geeft.

De privatisering van een onderneming teneinde de levensvatbaarheid ervan te verzekeren, alsmede een redelijke vermindering van het aantal arbeidsplaatsen, zijn maatregelen die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het Verdrag, gelet op de gevoeligheid van de ijzer- en staalsector en op het feit dat de verergering van de crisis in de economie van de betrokken lidstaat zeer ernstige en duurzame moeilijkheden had kunnen veroorzaken.

5. Het ontbreken van voorafgaande aanmelding van staatssteunmaatregelen op EGKS-gebied volstaat niet om de Commissie te ontslaan van de verplichting, of zelfs haar te beletten, actie te ondernemen op basis van artikel 95 van het Verdrag en, eventueel, de steun met de gemeenschappelijke markt verenigbaar te verklaren.

Wanneer de Commissie heeft geconcludeerd, dat steun voor de herstructurering van een staalonderneming voor de goede werking van de gemeenschappelijke markt noodzakelijk was en niet tot onaanvaardbare distorsies van de mededinging leidde, kan het feit dat aanmelding achterwege is gelaten, de wettigheid van de bestreden beschik-

king niet aantasten, noch in haar geheel, noch voor zover zij betrekking heeft op de niet-aangemelde steun.

Bovendien vormt dit standpunt van de Commissie voor de justitiabelen die door de voortijdige uitbetaling van de steun zijn geraakt, geen beletsel om zich tot de nationale rechter te wenden met het verzoek, de handelingen tot uitvoering van de onregelmatige steun ongeldig te verklaren, dan wel een vergoeding toe te kennen voor de eventueel geleden schade, zelfs indien de steun naderhand verenigbaar is verklaard met de gemeenschappelijke markt.

6. De motivering van een handeling moet aangepast zijn aan de aard van de betrokken handeling en moet de redenering van de instelling die de handeling heeft verricht, duidelijk en ondubbelzinnig tot uitdrukking doen komen, zodat de belanghebbenden de rechtvaardigingsgronden van de genomen maatregel kunnen kennen en de gemeenschapsrechter zijn toezicht kan uitoefenen. Het is echter niet noodzakelijk, dat alle relevante gegevens, feitelijk en rechtens, in de motivering worden gespecificeerd. Bij de beoordeling van de motivering van een handeling moet niet alleen acht worden geslagen op de tekst ervan, maar ook op haar context en op het geheel van rechtsregels die de betrokken materie beheersen. Bovendien dient toetsing aan het motiveringsvereiste plaats te

vinden met inachtneming van, onder meer, het belang dat de adressaten of andere betroffenen in de zin van artikel 33, tweede alinea, EGKS-Verdrag, bij een toelichting kunnen hebben. Voorts is de grief volgens welke de bestreden beschikking ontoereikend is gemotiveerd, des te minder gegrond, wanneer de betrokken onderneming via haar vertegenwoordiger in het Raadgevend Comité een actieve rol heeft gespeeld in de procedure die tot de vaststelling van die beschikking heeft geleid, en op de hoogte was van de redenen, feitelijk en rechtens, waarom de Commissie de steunmaatregelen als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt beschouwde.

7. Uit de artikelen 18, 19 en 95 EGKS-Verdrag volgt, dat de raadpleging van het Raadgevend Comité in de eerste plaats ten doel heeft, de gehele sector in de gelegenheid te stellen, zich over de door de Commissie ingediende voorstellen uit te spreken, en in de tweede plaats, de Raad in gelegenheid te stellen, besluiten te nemen op basis van een dialoog waaraan alle belanghebbende partijen deelnemen. Bijgevolg heeft de raadpleging haar functie vervuld, wanneer enerzijds het comité in de gelegenheid is geweest, zich met kennis van alle elementen die voor het begrip van de betrokken situatie noodzakelijk zijn, over alle opgeworpen kwesties uit te spreken, en anderzijds dit standpunt aan de Raad kenbaar is gemaakt, zodat het bij de vaststelling van de definitieve beschikking in aanmerking kan worden genomen.